Opetushallitus

Lausunto

08.06.2026 OPH-3770-2026

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Muu julkinen toimija

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Lainsäädäntöä uudistetaan samanaikaisesti osana laajempaa kokonaisuutta, minkä vuoksi kaikkien muutosten ja niiden keskinäisten vaikutusten

hahmottaminen on vaikeaa. Lausunnonantajalle ei muodostu riittävää kokonaiskuvaa muutosten yhteisvaikutuksista. Tämän vuoksi on haastavaa

arvioida esimerkiksi sitä, syntyykö väliinputoajia tilanteissa, joissa huostaanoton kriteerit eivät täyty.

On edelleen keskeistä varmistaa, että hyvinvointialueet panostavat ennaltaehkäiseviin ja matalan kynnyksen palveluihin sen sijaan, että

painopiste olisi kalliissa korjaavissa palveluissa. Esityksestä jää kuitenkin epäselväksi, miten tämän tavoitteen toteutuminen varmistetaan.

Lainsäädäntöuudistusta ei myöskään tarkastella riittävästi kokonaisuutena tältä osin.

Esityksessä tulisi lisäksi täsmentää eri palveluiden määritelmiä.

Opetuksen näkökulmasta on tärkeää, että lapset, nuoret ja perheet saavat apua ja tukea riittävän varhaisessa vaiheessa sekä kokonaisvaltaisesti. Ennaltaehkäisy tukee onnistunutta koulupolkua. On myös tärkeää turvata eri toimijoiden sujuva monialainen yhteistyö jatkossakin.

Lisäksi esityksestä jää epäselväksi, muuttuuko ilmoituskynnys ilmoitusvelvollisuuden siirtyessä toiseen lakiin.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

-

3. Mikä seuraavista vaihtoehdoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

Nyt esitetty ratkaisu

Perustelut tiiviisti

Nyt esitetty ratkaisu selkiyttää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välistä työnjakoa sekä tukee palvelujen porrastamista ja varhaista tukea. Ratkaisu

vahvistaa perustason palveluja ja moniammatillista yhteistyötä, mikä on tarkoituksenmukaista myös sosiaali- ja terveysalan koulutuksen

näkökulmasta. Opiskelijoiden on tärkeää oppia tunnistamaan tilanteet, joissa lapsen ja perheen tuen tarve voidaan ratkaista perustason palveluissa, ja

tilanteet, joissa tarvitaan lasten erityistä suojelua. Selkeämpi rajapinta tukee myös työntekijöiden osaamista ja vähentää epäselvyyksiä palveluihin

ohjautumisessa.

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Esitys korostaa tarvetta vahvistaa perustutkinnossa lasten oikeuksien, vuorovaikutuksen, osallisuuden ja varhaisen tuen osaamista sekä

yhdenvertaisuusosaamista.

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

-

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Koulutuksessa tulisi vielä vahvistaa yhteistyö- ja palveluohjausosaamista, jotta eri ammattiryhmät voivat tukea lastensuojelutyötä

tarkoituksenmukaisesti.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

Koulutuksen näkökulmasta olisi tärkeää huomioida opiskelijoiden valmiudet toimia moniammatillisissa palvelurakenteissa sekä ymmärtää eri toimijoiden

vastuut ja yhteistyö.

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

-

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

-

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Koulutuksessa tulisi vahvistaa lapsilähtöistä työotetta, sensitiivistä kohtaamista ja lasten oikeuksien tuntemusta.

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Menettelysäännösten selkeyttäminen tukee oikeusturvaa ja yhdenmukaisia käytäntöjä. Käytännön toimivuuden näkökulmasta tärkeää on varmistaa,

että kirjaamiseen, tiedonkulkuun ja tietosuojaan liittyvä osaaminen on riittävää kaikilla ammattiryhmillä. Tämä korostaa dokumentointi- ja

tietosuojakoulutuksen merkitystä perustutkinnossa.

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Henkilöstön osaamistarpeet kasvavat erityisesti perhetyössä, mielenterveys- ja päihdeosaamisessa sekä moniammatillisessa yhteistyössä.

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Säännökset korostavat henkilöstön osaamisen merkitystä erityisesti turvallisuusosaamisessa, dokumentoinnissa, vuorovaikutuksessa ja lapsen

oikeuksien toteuttamisessa. Tämä tulisi huomioida myös sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon opetussisällöissä.

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoito): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Sääntelyn toimeenpanossa tulee varmistaa riittävä osaaminen erityisesti mielenterveys-, päihde-, trauma- ja väkivaltatilanteissa.

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

Lakiluonnoksessa tulisi nykyistä vahvemmin huomioida lasten ja nuorten sivistyksellisten oikeuksien toteutuminen sijaishuollon aikana sekä

rajoitustoimenpiteiden yhteydessä. Suomen perustuslain 16 § turvaa jokaiselle oikeuden maksuttomaan perusopetukseen sekä sivistyksellisiin

oikeuksiin. Nämä oikeudet on turvattu perusopetuksessa sekä toisen asteen koulutuksessa joko yksilön oikeuksina tai julkiselle vallalle asetettuina

velvollisuuksina.

Lakiluonnoksessa jää kuitenkin epäselväksi, kuinka oppivelvollisen oikeus opetukseen, oppimiseen ja opiskeluhuollon palveluihin turvataan

rajoitustoimenpiteiden aikana. Sääntelyssä tulisi selkeämmin määritellä, miten opetuksen järjestäminen toteutetaan tilanteissa, joissa lapsen

osallistuminen opetukseen vaikeutuu tai estyy rajoitusten vuoksi.

Lisäksi koulutuksessa tulee vahvistaa rajoitustoimenpiteisiin liittyvää eettistä osaamista, lapsen oikeuksien tuntemusta, turvallista vuorovaikutusta ja

kirjaamisosaamista.

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Sosiaali- ja terveysalan koulutuksen näkökulmasta jälkihuolto korostaa nuorten kohtaamisen, palveluohjauksen, mielenterveys- ja päihdeosaamisen

sekä arjen toimintakyvyn tukemisen merkitystä. Erityisesti koulutukseen kiinnittymistä ja toisen asteen tutkinnon suorittamista tulee tukea vahvasti.

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon näkökulmasta voimaantulo edellyttää mahdollisesti opetussisältöjen päivittämistä erityisesti lastensuojelun, lapsen

oikeuksien, varhaisen tuen, turvallisuusosaamisen ja dokumentoinnin osalta.

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVA-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

TUVA-rahoitus pitää turvata yksityisissä ja Valtion koulukodeissa, jotta oppivelvollisuuden toteutuminen voidaan turvata sijoitetuille lapsille. Tällä

voidaan turvata opintojen jatkuminen ja siirtyminen toiseen asteen koulutukseen.

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

-

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

-

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

Olisi tärkeää arvioida koulutuksellisia vaikutuksia, kuten tarvetta päivittää sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon sisältöjä sekä täydennyskoulutusta.

27. Vapaamuotoiset huomiot

Pykälässä 63 sivistykselliset oikeuden sijoituksen aikana mainitaan, että lapsen asiakassuunnitelmaan on kirjattava, miten hänen

varhaiskasvatuksensa, esi- tai perusopetuksensa, oppivelvollisuuslaissa tarkoitettu koulutus taikka muu opetus järjestetään sijaishuollon aikana.

Tärkeä asia, jonka toteutusta ja toimeenpanoa tulisi myös seurata muiden toimenpiteiden ohella tiivisti.

Huomiota tulisi kiinnittää TUVA-koulutuksen järjestämiseen. Mikäli koulutus toteutuu erillään muusta yhteiskunnasta lastensuojelulaitoksen yhteydessä,

vaarana voi olla nuoren eriytyminen entisestään vertaisryhmistä ja yhteiskunnasta. Yhteiskuntaan integroitumisen, osallisuuden ja jatko

opintovalmiuksien näkökulmasta olisi tärkeää ensisijaisesti pyrkiä järjestämään TUVA-koulutus laitoksen ulkopuolella aina silloin, kun se on

lapsen edun mukaista ja mahdollista.

Ruonala Heidi
Opetushallitus